

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
(повна назва факультету)
Кафедра менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

на тему: Шляхи нарощування економічного потенціалу підприємства, на
прикладі ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

Виконав(ла): студент(ка) IV курсу, групи БМз-41
спеціальності 073 Менеджмент

(шифр і назва спеціальності)

	<u>Гонтарук С. І.</u> (підпис)	<u>Гонтарук С. І.</u> (прізвище та ініціали)
Керівник	<u>Галушак М.П.</u> (підпис)	<u>Галушак М.П.</u> (прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	<u>Мосій О. Б.</u> (підпис)	<u>Мосій О. Б.</u> (прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	<u>Сороківська О. А.</u> (підпис)	<u>Сороківська О. А.</u> (прізвище та ініціали)
Рецензент	<u>Шерстюк Р.П.</u> (підпис)	<u>Шерстюк Р.П.</u> (прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____
(підпис)   (прізвище та ініціали)
«   »   20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності)

студенту Гонтарук Софії Ігорівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Шляхи нарощування економічного потенціалу підприємства, на прикладі ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

Керівник роботи Галушак Михайло Петрович, к.т.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «25» квітня 2024 року № 4/7-442

2. Термін подання студентом завершеної роботи 30 травня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи звіти про фінансові результати, бухгалтерські баланси, звіти про основні економічні показники роботи, інші дані виробничо-господарської діяльності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ, Розділ 1 Теоретичні засади економічного потенціалу підприємства.

Розділ 2 Аналіз економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».

Розділ 3 Напрями зростання економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР.»

Розділ 4 Безпека життєдіяльності, охорона праці.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР». Графічне зображення динаміки показників рентабельності. Дані горизонтального, вертикального аналізу балансу. Показники ліквідності. Показники ділової активності. Прогнозовані капітальні поточні витрати ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» на здійснення заходів щодо оптимізації логістичних процесів. Очікувані результати від автоматизації логістичних процесів. Прогнозовані річні фінансові результати. Прогнозовані економічні показники. Основні переваги Інтернет-реклами. Кошторис витрат на створення Інтернет-сайту. Прогнозовані фінансові результати. Прогнозовані економічні показники. ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» від використання Інтернет-технологій у сфері збуту товарів

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Безпека життєдіяльності, охорона праці	Окіпний І.Б., к.т.н., доц.		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	25.04.2024- 28.04.2024	
2	Розділ 1 Теоретичні засади економічного потенціалу підприємства	29.04.2024- 10.05.2024	
3	Розділ 2 Аналіз економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»	11.05.2024- 17.05.2024	
4	Розділ 3 Напрями зростання економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»	18.05.2024- 26.05.2024	
5	Розділ 4 Безпека життєдіяльності, охорона праці	27.05.2024- 28.05.2024	
6	Висновки	29.05.2024	

Студент

_____
(підпис)

Гонтарук С.І.

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____
(підпис)

Галушак М.П.

_____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Гонтарук С.І. на тему: Шляхи нарощування економічного потенціалу підприємства, на прикладі ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

Кваліфікаційна робота бакалавра: 62 сторінки, 7 рисунків, 13 таблиць, 2 додатки, 25 літературних джерел.

Предмет дослідження - напрями нарощування економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».

Об'єкт дослідження – процес формування економічного потенціалу підприємства.

Мета роботи - виявлення шляхів нарощування економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».

Методи дослідження: синтезу, аналізу, порівняння, економіко-статистичний, графічний, узагальнення та інші.

У роботі викладено пропозиції щодо збільшення економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» шляхом оптимізації логістичних процесів із використанням сучасних інформаційних технологій, а також широкого використання Інтернет-технологій у сфері збуту товарів.

Ключові слова: економічний потенціал підприємства, види економічного потенціалу, показники використання економічного потенціалу, напрями нарощування економічного потенціалу підприємства.

SUMMARY

Hontaruk S.I. Ways of increasing the economic potential of the enterprise (LLC «TECHNO:CENTER» as a case study)

Bachelor's thesis: 62 pages, 7 figures, 13 tables, 2 appendix, 25 references.

Subject of investigation: the direct increase of the economic potential of LLC «TECHNO:CENTER».

The object of investigation is the process of forming the economic potential of an enterprise.

The aim of the work is to identify ways to increase the economic potential of LLC «TECHNO:CENTER».

Research methods: synthesis, analysis, comparison, economic-statistical, graphic, generalization and others.

Thesis presents proposals to increase the economic potential of LLC «TECHNO:CENTER» by optimizing logistics processes using modern information technologies, as well as the widespread use of Internet technologies in the field of distribution.

Key words: economic potential of an enterprise, types of economic potential, indicators of using economic potential, direct increase of economic potential of an enterprise.

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1 Наукові підходи до сутності економічного потенціалу підприємства.....	9
1.2 Теоретичні основи формування структури економічного потенціалу та його оцінювання.....	14
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»	
2.1 Загальна характеристика роботи підприємства.....	19
2.2 Оцінка економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».....	26
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».....	34
3.1 Заходи щодо нарощування економічного потенціалу підприємства шляхом оптимізації логістичних процесів із використанням сучасних інформаційних технологій.....	34
3.2 Пропозиції щодо використання Інтернет-технологій у сфері збуту товарів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» з метою збільшення його економічного потенціалу...	44
РОЗДІЛ 4 БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОХОРОНА ПРАЦІ.....	50
4.1 Значення адаптації в трудовому процесі.....	50
4.2 Долікарська допомога при ранах	53
ВИСНОВКИ.....	58
БІБЛІОГРАФІЯ.....	60

Актуальність теми роботи. Ринкові умови господарювання зумовлюють необхідність досягнення зростання економічного потенціалу, ефективне використання наявної у підприємства сукупності економічних ресурсів, що займає особливе місце у формуванні загальної системи управління підприємством. Забезпечення підвищення рівня економічного потенціалу сприяє зростанню конкурентоспроможності підприємства, дає йому можливість забезпечити створення конкретних переваг, які гарантують його тривале й ефективне функціонування в жорстких умовах конкуренції, забезпечити досягнення стратегічно важливих завдань діяльності.

Мета роботи - виявлення шляхів нарощування економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».

Завданнями кваліфікаційної роботи виступають такі:

- узагальнити наукові підходи до економічного потенціалу підприємства;
- дати загальну характеристику роботи ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» та оцінку його економічного потенціалу;
- розробити пропозиції, що стосуються нарощування економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», а також економічно обґрунтувати їх доцільність.

Об'єкт дослідження – процес формування економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».

Предмет дослідження - напрями нарощування економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».

Методи дослідження: синтезу, аналізу, порівняння, економіко-статистичний, графічний, узагальнення та інші.

Інформаційною базою дослідження виступають підручники, посібники, наукові статті, що стосується тематики використання економічного потенціалу, бухгалтерські баланси, звіти про фінансові результати, калькуляції продукції,

інші дані виробничо-господарської діяльності підприємства, джерела Інтернет тощо.

Практичне значення роботи полягає у викладенні автором пропозицій, спрямованих за забезпечення збільшення економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», зокрема, шляхом оптимізації логістичних процесів із використанням сучасних інформаційних технологій, а також широкого використання Інтернет-технологій у сфері збуту товарів.

Структура й обсяг кваліфікаційної роботи. До складу кваліфікаційної роботи входять: вступ, чотири розділи, висновки, бібліографія, додатки. Загальний обсяг роботи дорівнює 62 сторінки комп'ютерного тексту. Робота містить 7 рисунків, 13 таблиць, 2 додатки, 25 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Наукові підходи до сутності економічного потенціалу підприємства

Забезпечення успішної діяльності підприємства у ринкових умовах дуже суттєво залежать від його економічного потенціалу, що є характеристикою складу ресурсів, що визначають існуючі можливості, якими володіє суб'єкт господарювання для реалізації цілей на майбутній період, досягнення вирішення завдань на перспективу тощо. У процесі дослідження економічного потенціалу, яким володіє підприємство, а також його структури створюються передумови для виявлення напрямів його розвитку, розробки заходів щодо активізації управлінської діяльності, спрямованих подальшу реалізацію стратегічних пріоритетів. Актуальністю і великим значенням відзначається проблема формування оптимального складу потенціалу підприємства. Це набуває особливої важливості за умов обмеженості ресурсів, а також ускладненого доступу до їх окремих видів, потреби у створенні умов до налагодження швидкої адаптації суб'єкта господарювання до змін, які виникають у зовнішньому середовищі [1].

А.А. Турилом розглядається потенціал підприємства у якості первинної ознаки, якою відзначаються сутнісні характеристики цього феномену, відображаючи можливості розвитку конкретного підприємства [2]

Р.С. Квасницька й М.В. Тарасюк розглядають потенціал підприємства у якості складної, цілісної системи, що включає сукупність наявних можливостей, здатностей і ресурсів, що перебувають у постійному взаємозв'язку, й здатні бути використаними для реалізації визначених поточних, стратегічних і тактичних цілей підприємства [3].

Економічним потенціалом окреслюються кількісний та якісний склад ресурсів підприємства, його наявні й приховані можливості, визначається стан підприємства у майбутньому, шляхи його подальшого розвитку. Забезпечення

потреб прискореного розвитку підприємства можливе тоді, якщо створюються умови для покращення виробничих і бізнес-процесів, ефективного управління ними, завдяки чому створюються передумови підвищення ефективності діяльності підприємства, що формується у поточному й перспективному періодах часу. Наявність складної ситуації на підприємствах, що часто відзначається ознаками кризи, а також відсутність достатньої стабільності діяльності відображає нераціонально використані ресурси, перспективні можливості, недостатньо використаний потенціал [4].

У результаті аналізування останніх наукових публікацій, проведених досліджень у галузі трактування поняття економічного потенціалу підприємства було встановлено, що у науковій літературі досі не сформовано єдиного поняття вище названої категорії. Дослідження економічного потенціалу здійснюється на основі різних підходів, які використовуються при визначенні потреби проведення узагальнення існуючих понять [1].

Зокрема, ресурсний підхід передбачає розгляд економічного потенціалу у якості:

- ступеня використання ресурсів підприємства;
- сукупної здатності сукупності економічних ресурсів, наявних у підприємства, забезпечувати потреби виробництва у максимально можливому обсязі корисності, який відповідає потребам суспільства, що склалися на певному етапі розвитку;
- складної економічної системи, яка охоплює функціональні відносини, що сформувалися між окремими елементами потенційного й реального рівнів, якими відзначається розвиток підприємства, відображаючи його готовність мобілізувати наявні ресурсні можливості, що склалися у певний час задля досягнення цілей, що супроводжуються максимальною ефективністю за умови оптимальної взаємодії компанії із зовнішнім середовищем;
- сукупності ресурсів, що є організованими у визначених соціально-економічних формах, які можуть за умови впливу визначених внутрішніх та

зовнішніх чинників спрямовані на практичне втілення завдань роботи підприємства, задоволення потреб суспільства.

З позиції цільового підходу економічний потенціал розглядається як міра досягнення компанією поставленої мети.

Використовуючи підхід, згідно якого в економічному потенціалі вбачається сукупність здатностей та здібностей, у ньому виділяється бачення його як:

1) реальної чи ймовірної здатності підприємства до виконання цілеспрямованої роботи;

2) здатності підприємства уміти досягати поставлені цілі, при цьому використовуючи сукупність наявного в нього матеріальних, трудових та фінансових ресурсів [1].

Деякими науковцями у процесі розгляду економічного потенціалу підприємства виділяється бачення його як окремої системи, чи одного із елементів чи видів структури потенціалу [1].

Також виділяється бачення економічного потенціалу як сукупності економічних можливостей, якими володіє держава, що здатні бути використані з метою забезпечення усіх існуючих матеріальних потреб, як особистих потреб населення виробництва тощо. Підводячи підсумок, можна зазначити, що економічний потенціал підприємства повинен відображати можливості, що формуються у межах підприємства при присутності в певний момент часу виробничих потужностей, визначеної сукупності ресурсів, наявності інших резервів. Ці ресурси відзначаються якісними й кількісними показниками, конкретним складом, структурою. Практична реалізація цих можливостей втілюється за допомогою системи соціально-економічних відносин, що сформовані всередині підприємства, а також за його межами, у рамках зовнішнього середовища. Досягненню максимальної ефективності цих відносин сприяє формування дієвої організаційної структури управління підприємства, системи розподілу функціональних обов'язків, структурно-функціональної складової, завдяки удосконаленню яких потенційно забезпечується розвиток підприємства на перспективу. Враховуючи динамічність, якою відзначається економічний

потенціал підприємства, виникає потреба забезпечення його гнучкості, інноваційності, адаптивності до умов зовнішнього середовища, системи ефективного управління ним. Завдяки наявності економічного потенціалу підприємства формується підґрунтя для довгострокового функціонування, зорієнтованого на досягнення визначених цілей, які реалізуються в процесі розвитку компанії задля досягнення стратегічних орієнтирів, яке забезпечується дієвим використанням наявних ресурсів [1].

Можна зауважити, що втілення процесу формування економічного потенціалу підприємства зумовлює необхідність враховування таких його основних ознак як динамічність, цілісність, поліструктурність, взаємодія та взаємозв'язок між елементами, здатність до розвитку, складність, синергійність, унікальність. При цьому невід'ємною складовою формування економічного потенціалу, яке здійснюється в умовах динамічного середовища, виступає потреба урахувати ті його особливості, які виявляються у ході його функціонування на визначених ринках, що відзначаються присутністю виробничого чи споживчого попиту, наявністю усталених галузевих технологій виробництва продукції, відповідними фінансовим циклом, конкретними темпами, що характерні для оновлення засобів праці, матеріалів, сировини, наявністю якісних змін потреб споживачів, особливостями іміджу підприємства та його продукції [5].

Зокрема, науковцями зазначається, що для забезпечення стійких конкурентних позицій, які має підприємство на ринку, найбільш значущою виступає система внутрішніх чинників, що піддаються активному впливу зі сторони самого підприємства.

Для цих чинників характерний виражений галузевий характер, вони виступають загальними орієнтирами для усіх підприємств, що діють в межах конкретної галузі. Інтенсивність прояву зовнішніх чинників середовища не перебувають у залежності від роботи самого підприємства, вони зумовлені станом зовнішнього середовища [6].

Поряд з цим формування потенціалу підприємства вимагає проведення

детального аналізу необхідного профілю, яким відзначається господарюючий суб'єкт внаслідок існування певних особливостей його економічного забезпечення. Відомо, що існують істотні відмінності між підприємствами різних галузей економіки у сфері їх інтересів, вибору основних складових економічного потенціалу. На них впливає специфіка їх функціонування, відмінності поставлених тактичних і стратегічних цілей. Згідно отриманих результатів аналізу, задля забезпечення зростання економічного потенціалу підприємства, оптимізації процесу його формування, покращення іміджу компанії необхідно належну увагу приділяти існуючим ризикам і загрозам, що виникають у його мікро- й макросередовищі. При цьому ризики й загрози макросередовища є елементами, що чинять непряму дію, оскільки переважно вони не пов'язані із роботою конкретного підприємства, проте створюють визначене середовище його діяльності, що забезпечує реалізацію і стратегічних, і тактичних цілей. Науковці зазначають, що загрози мікросередовища виступають елементами, які чинять безпосередній вплив на дане підприємство. Зокрема, вони включають усіх учасників ринку, а також зацікавлених осіб [5].

Завдяки органічному поєднанню економічного потенціалу, яким володіє підприємство, із його конкурентоспроможністю та іміджем, досягається опанування нових сегментів ринку, забезпечення формування передумов для вибору оптимальних суб'єктів, з якими налагоджується взаємодія (постачальники, споживачі, персонал, інвестори, партнери), досягається посилення економічної безпеки підприємства.

Передумови для забезпечення сталого розвитку підприємства повинні ґрунтуватися на проведенні детального аналізу, об'єктами якого є фактори зовнішнього й внутрішнього впливу. До чинників внутрішнього впливу слід віднести такі як спрощення втілення управлінських рішень, вдосконалення компетенцій працівників, зростання якості самого процесу управління, посилення існуючого потенціалу підприємства, формування передумов для ефективного залучення резервів роботи підприємства, забезпечення формування корпоративного мислення працівників, а також позитивного морально-

психологічного клімату, що складається у колективі працюючих.

Дія чинників зовнішнього середовища на підприємство спричинює закріплення зв'язків, які складаються у бізнес-середовищі за допомогою формування позитивного іміджу конкретного підприємства, а також виявлення нових напрямів бізнесу. Все це стимулює інвесторів здійснювати активне вкладання коштів у капітал підприємства, сприяє його інноваційній активності. До чинників зовнішнього впливу, які діють на стан економічної безпеки та відповідно потенціалу підприємства, можна віднести здатність керівництва підприємства до своєчасного реагування на різноманітні загрози, що існують на внутрішніх і зовнішніх ринках, забезпечення дисципліну поставок у взаємовідносинах із постачальниками й споживачами, що створює умови для підприємства щодо формування у ділових колах, а також серед споживачів відповідного престижу та авторитету [5].

1.2 Теоретичні основи формування структури економічного потенціалу та його оцінювання

До складу економічного потенціалу підприємства, що розглядається у якості складної категорії, виділяється низка певних елементів. Як зазначає Ажаман І.А з низкою інших науковців, в ході дослідження складових економічного потенціалу, яким володіє підприємство, було встановлено, що у науковій літературі не було виділено єдиного переліку таких елементів [1].

Структура, властива для економічного потенціалу підприємства, наведена на рис. 1.1.

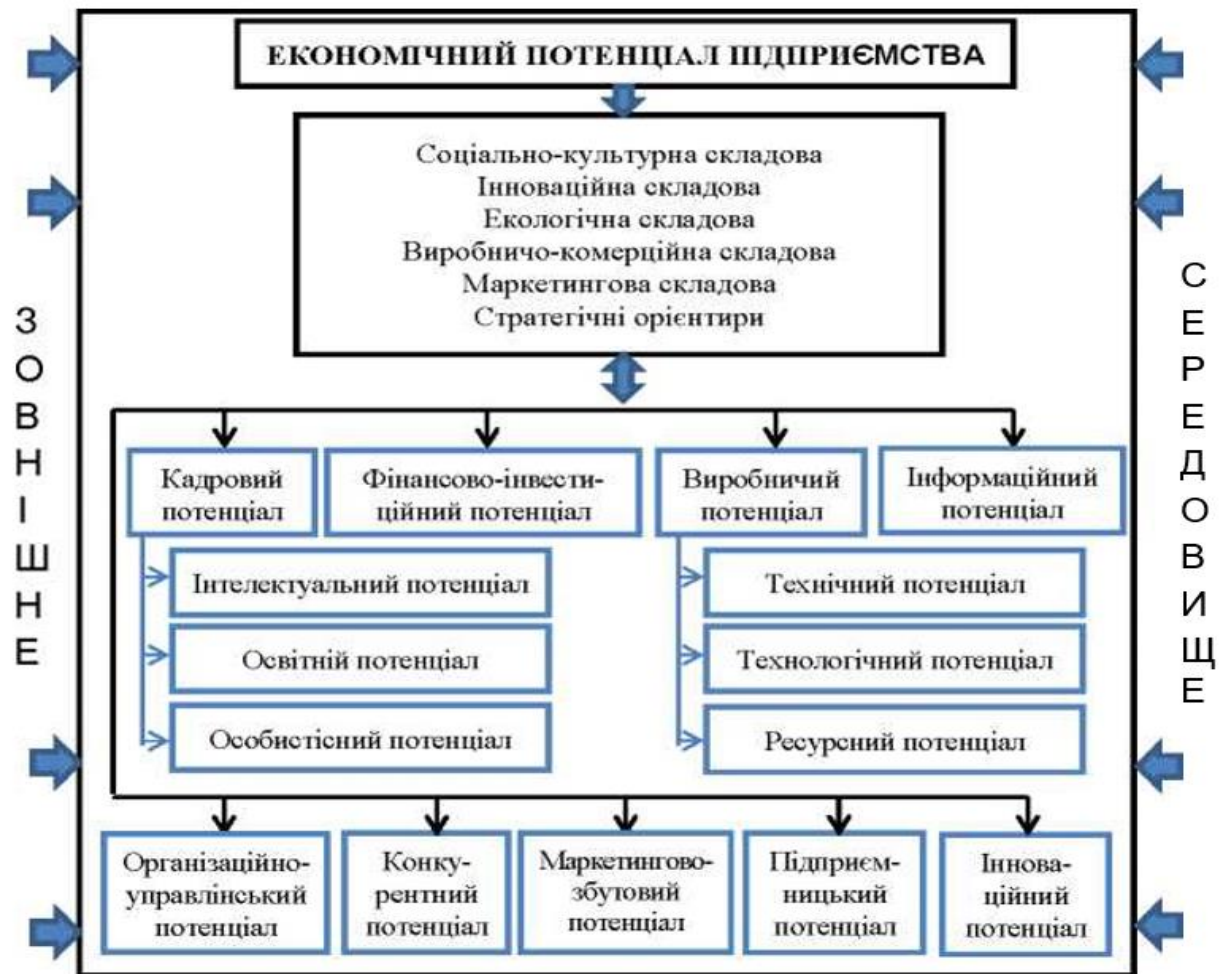

Рисунок 1.1 - Структура економічного потенціалу підприємства [1]

Такими науковцями як Васьківською К. В., Лозінською Л.Д. та Галімух Ю.О. зазначається те, що економічний потенціал підприємства – це його реальна здатність до забезпечення реалізації цілеспрямованої виробничо-господарської діяльності, що відповідає обраній стратегії розвитку підприємства. У складі структурних компонентів, з яких формується економічний потенціал підприємства, виділяються такі їх види як виробничий, інформаційний, кадровий, інвестиційно-інноваційний види потенціалу, а також можна сюди віднести прийняту стратегію розвитку. При цьому забезпечення діяльності підприємства, що втілюється в умовах змін, тісно взаємозалежить від стану розвитку тих можливостей, якими володіє це підприємство. Його існуючі здатності при цьому виступають необхідною передумовою для досягнення результативної роботи, позитивного ефекту як результату виробничо-

господарської діяльності. Слід зауважити, що їх реалізація перебуває безпосередньо у залежності від тих властивостей, якими володіє економічний потенціал, а також від особливостей системи цінностей, що сформована та втілюється підприємством, знаходячи своє відображення у кінцевих результатах діяльності підприємства [8].

Такими науковцями як Богма О. С., Верчак А. О. та В'ялець О. В. [10] відзначається, що складність досліджуваного поняття, а також наявність різноманітності підходів до здійснення структурування економічного потенціалу, яким володіє підприємство, призводять до необхідності розгляду та використання основних підходів, що можуть бути використані для оцінювання економічного потенціалу. Сучасна наукова література сьогодні подає нам три загально визначені методологічні підходи, що здатні бути застосовані при проведенні оцінювання економічного потенціалу. Для них характерні власні методи й прийоми. Зокрема, це майновий підхід, який здійснюється із позиції акумуляції активів, при якому підприємство розглядається як цілісний майновий комплекс; витратний підхід, що застосовується при здійсненні оцінки окремих активів; а також ринковий (порівняльний) підхід, в основ якого покладено дохід, прибуток. Але в основному ці підходи використовуються для здійснення вартісного оцінювання економічного потенціалу, його розгляду в динаміці, розроблення управлінських рішень, спрямованих на подальший розвиток підприємства. Слід зауважити, що зауважимо, що у сукупності методів оцінювання економічного потенціалу підприємства можна виділити дві великі групи. До них відносяться експрес- діагностика, а також фундаментальна діагностика.

У випадку поглиблення кризових явищ на підприємстві, що здатні призвести до зниження, тобто погіршення використання його економічного потенціалу, використання експрес-діагностики має бути доповнено системою фундаментальної діагностики. Процес проведення фундаментального аналізу передбачає використання методів моделювання, а також проведення оцінювання економічного потенціалу з допомогою експертних оцінок.

На думку деяких науковців, при оцінюванні економічного потенціалу підприємства варто використовувати комплексний підхід, що передбачає аналізування його основних складових, кожна з яких має своє функціональне призначення (рис. 1.2).

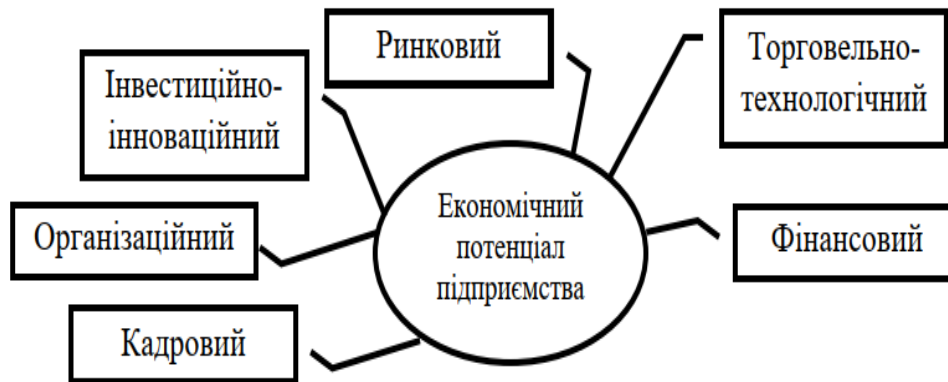

Рисунок 1.2 – Структура економічного потенціалу [10, с. 46]

На вище наведений перелік окремих функціональних складових впливають особливості галузі й сфери функціонування конкретного підприємства.

Підходи, що можуть бути використані при встановленні складових економічного потенціалу, наведено на рис. 1.3. При використанні функціонального підходу відповідно до видів діяльності, що проводяться товариством, у складі загального потенціалу виділяються беруться до уваги основні (постачання, збут, виробництво) й додаткові (формування звітності, обслуговування виробничих фондів, зберігання продукції та ін.). Згідно із цим підходом виділяють такі елементи як управлінський, виробничий, логістичний, маркетинговий потенціали тощо [6].

Для оцінювання економічного потенціалу здійснюють порівняння інтегральних показників, що характеризують повноту досягнення стратегічних цілей, що поставлені підприємством, за такими ознаками: ефективність використання капіталу, результативність підприємницької діяльності, здатність до використання виробничих, фінансових, інвестиційних та маркетингових

можливостей тощо [6].

Рисунок 1.3 - Підходи до виділення складових, що входять до економічного потенціалу підприємства [6]

Відповідно до суспільної форми виявлення можна виділити суб'єктні складові, які виступають загальногосподарськими факторами, що зумовлюють раціональне споживання окремих об'єктних складових. Вони включають: управлінський потенціал, науково-технічний потенціал, потенціал організаційної структури управління, а також маркетинговий потенціал [6].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

2.1 Загальна характеристика роботи підприємства

ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» здійснює такі основні види діяльності як проведення механічного оброблення металевих виробів, виготовлення інших готових металевих виробів, здійснення ремонту й технічного обслуговування металевих виробів, проведення монтажу водопровідних мереж, систем кондиціонування й опалення тощо.

Дане товариство є зареєстроване за наступною юридичною адресою: Україна, Тернопільська обл., м. Тернопіль, вул. Подільська, буд. 40.

Засновником та керівником даного підприємства є Лукасевич Ігор Степанович.

До складу майна товариства входять його основні фонди, обігові кошти, а інші матеріальні цінності. Їх вартість відображається у незалежному балансі ТОВ «Білий берег». Товариство виступає власником належного йому майна, що передане йому засновником, а також продукції, що була набута товариством як результат його господарської діяльності, іншого майна, отриманих доходів.

Основними джерелами, що використовуються у ході формування майна підприємства, виступають:

- 1) матеріальні й грошові внески засновників;
- 2) доходи, що отримані ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» від його господарської діяльності;
- 3) кредити банків, а також інших кредиторів;
- 4) капітальні вкладення товариства;
- 5) доходи від реалізації акцій, інших цінних паперів;
- 6) безоплатні, благодійні внески, пожертви установ та організацій, а також закордонних фірм і громадян;
- 7) інші джерела, залучені у рамках діючого законодавства.

ТОВ «Білий берег» володіє правом продажу підприємствам, громадянам, організаціям, установам, а також обміну, здачі в оренду, надання безоплатно у тимчасове користування чи на правах позики належних йому будинків, устаткування, інвентаря, транспортних засобів, сировини, інших матеріальних цінностей.

Товариство може ініціювати створення у його складі філій, цехів, майстерень, структурних одиниць, підрозділів, зокрема, і тих, що володіють статусом юридичної особи.

Господарська діяльність ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» здійснюється на основі використання сформованого статутного фонду у сумі одного мільйона сімдесят тисяч шістдесят гривень).

Товариство може створювати резервний (страховий) фонд, його величина не менша 25% від обсягу статутного фонду. Обсяги щорічних відрахувань до резервного фонду установлені учасниками товариства. ТОВ згідно рішення зборів його учасників, також може створювати фонди:

- розвитку виробництва;
- соціального розвитку;
- оплати праці;
- фонд страхування;
- інші фонди.

ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» здійснює реалізацію своєї продукції, майна за визначеними цінами й тарифами, встановлення яких здійснюється самостійно чи на договірній основі, а в певних випадках України - також державними тарифами й цінами. При здійсненні розрахунків із зарубіжними партнерами використовуються контрактні ціни, формування яких здійснюється згідно з умовами та цінами, що формуються на світовому ринку.

Досліджуване товариство у встановленій законодавством формі несе відповідальність за те, наскільки своєчасно здійснюється виконання зобов'язань перед замовниками, постачальниками, іншими фізичними й юридичними

особами. Товариством «ТЕХНО:ЦЕНТР» здійснюється відрахування усіх необхідних платежів до бюджету згідно з чинним законодавством.

Досліджуваним товариством самостійно здійснюється визначення порядку використання прибутку. Величина трудових доходів працівників ТОВ «Білий берег» визначається укладеним трудовим договором, вони не повинні бути меншими від рівня, встановлених трудовим законодавством. Отримані трудові доходи працівниками підприємства підлягають оподаткуванню згідно з положеннями чинного законодавства.

ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» веде бухгалтерську й статистичну звітність згідно вимог, що встановлені відповідними нормативними документами. Необхідна інформація щодо діяльності товариства представляється у фінансові й статистичні органи. Усі наявні на підприємстві грошові фонди діють на основі положень, що затверджені засновником. Організаційна структура управління ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» наведена на рис. 2.1.

Рисунок 2.1 – Організаційна структура управління ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

Вище наведена організаційна структура управління ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» відноситься до структур лінійного типу і відзначається такими рисами як наявність у кожного підлеглого лише одного керівника, яким виконуються усі функції адміністративного характеру, що реалізуються у відповідному підрозділі. При цьому керівник повинен вміти вирішувати питання різноманітного характеру, які стосуються роботи підпорядкованих йому підрозділів і відносяться до його компетенції, а це вимагає від нього високої кваліфікації. Перевагами даної організаційної структури ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

є те, що кожен керівник є повністю відповідальним за результати роботи його підрозділу, а також наявність чітких та зрозумілих взаємовідносин, що виникають між структурними ланками та працівниками управління.

Серед недоліків структури управління ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» можна відмітити її негнучкість, недостатню пристосованість до забезпечення потреб розвитку підприємства.

Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» за період 2022-2023 років відображені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» за період 2022-2023 років

Назва показника	2022 р.	2023 р.	Абсолютна зміна, тис. грн.	Відносна зміна, %
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	4465,7	6261,5	1795,8	40,2
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1537,5	1215,5	-322,0	-20,9
Загальна сума витрат, тис.грн.	2 770,9	4 234,8	1463,9	52,8
Середньорічна сума сукупного капіталу, тис. грн.	8033,7	9181,2	1147,5	14,3
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн.	5317,8	7097,2	1779,4	33,5
Валовий прибуток, тис. грн.	2928,2	5046,0	2117,8	72,3
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	2949,9	2026,7	-923,2	31,3
Чистий прибуток, тис. грн.	1716,6	1842,3	125,7	7,3

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5
Середньорічна сума основних фондів, тис. грн.	5974,7	7715,9	1741,2	29,1
Середньорічна сума оборотних активів, тис. грн.	2052,4	1458,7	-593,7	-28,9
Фондовіддача	0,75	0,81	0,06	8,0
Фондомісткість	1,33	1,23	-1,1	-82,7
Продуктивність праці, тис. грн./чол.	558,2	626,2	68,0	12,2

В результаті аналізу даних, відображених у табл. 2.1, можна простежити, що у 2023 році до рівня 2022 року чистий дохід від реалізації продукції зріс на 1795,8 тис. грн., тобто на 40,2%. Собівартість реалізованої продукції при цьому знизилася на 322,0 тис. грн., тобто на 20,9%. Середньорічна сума сукупного капіталу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2023 році збільшилася на 1147,5 тис. грн., тобто на 14,3%, а власного капіталу – теж зросла, причому приріст складав 1779,4 тис. грн., тобто на 33,5%.

Чистий прибуток товариства у 2023 р. до рівня 2022 р. збільшився на 125,7 тис. грн., тобто на 7,3%. Середньорічна сума основних фондів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» зросла за звітний рік на 1741,2 тис. грн., тобто на 29,1%. Зауважимо, що вище перелічені тенденції є позитивними. У той же час середньорічна сума оборотних активів знизилася на 593,7 тис. грн., тобто на 28,9%, що є негативним.

Показник фондівіддачі ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2023 році зріс на 0,06 тис. грн., тобто на 8,0%, а фондомісткість, навпаки, знизилася на 1,1 тис. грн., тобто на 82,7%. Це говорить про суттєве покращення використання у господарській діяльності товариства його основних фондів.

Продуктивність праці ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2023 році збільшилася на 68,0 тис. грн., тобто на 12,2%, що було в основному спричинено збільшенням обсягів випущеної й реалізованої продукції.

Нами також був проведений аналіз показників рентабельності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР». Вони використовуються для оцінки того, наскільки ефективним є вкладення коштів у підприємство, а також який рівень загальної ефективності його діяльності. Значення на аналіз динаміки цих показників відображено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники рентабельності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2022-2023 роках, %

Назва показника	2022 р.	2023 р.	Абсолютна зміна
Рентабельність сукупного капіталу	21,2	20,1	-1,1
Рентабельність власного капіталу	32,3	25,9	-6,4
Валова рентабельність продажу	65,6	82,2	16,6
Рентабельність продажу за операційним прибутком	66,1	32,4	-33,7
Чиста рентабельність продажу	38,4	29,4	76,6
Рентабельність основних фондів	28,7	23,9	-4,8
Рентабельність оборотних активів	83,6	126,3	42,7

Як бачимо з табл. 2.2, більшість показників рентабельності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» відзначалися падінням їх величини. Зокрема, така тенденція була характерна для низки показників рентабельності (рентабельності сукупного капіталу, власного капіталу, рентабельності продажу за операційним прибутком, чистої рентабельності продажу, а також рентабельності основних фондів), і вона спостерігалася незважаючи на ріст прибутку.

Графічне зображення вище наведених показників подане на рис. 2.2.

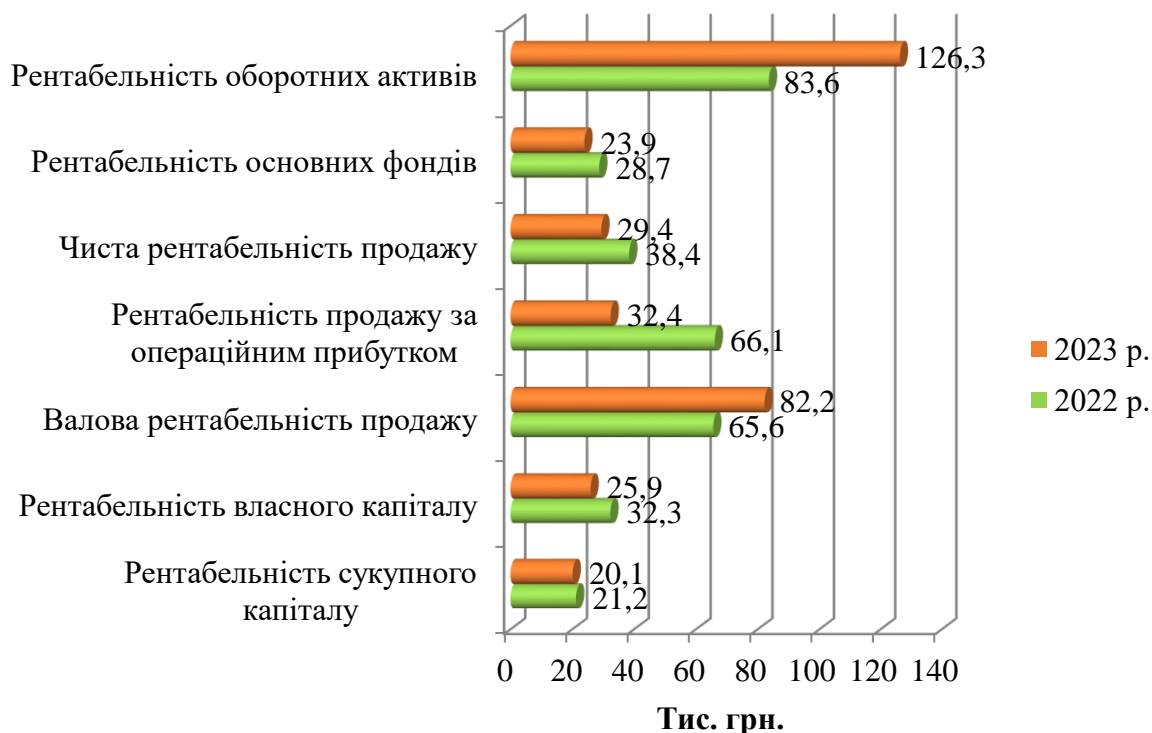

Рисунок 2.2 – Графічне зображення динаміки показників рентабельності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2022-2023 роках

Поряд з цим такі показники як валова рентабельність продажу та рентабельність оборотних активів значно зросли. Вище вказана динаміка першого показника спостерігалася внаслідок дуже суттєвого зростання валового прибутку (на 72,3%), у той же час спостерігалось також збільшення чистого доходу від реалізації продукції та послуг (на 40,2%), що є позитивним для діяльності товариства. Позитивна динаміка рентабельності оборотних активів була зумовлена не тільки зростанням суми чистого прибутку на 7,3%, а й в основному – падінням середньорічної суми оборотних активів на 28,9%.

Отже, результати проведеного аналізу загалом засвідчують прибутковість діяльності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2022-2023 роках, а також ефективне використання його ресурсної бази, хоча протягом останнього минулого року більшість показників рентабельності зазнали падіння їх значень.

2.2 Оцінка економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

У процесі оцінювання економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» важлива роль відводиться його аналізу його фінансового стану, який виступає найважливішою характеристикою економічної діяльності підприємства. Саме від нього залежать: рівень конкурентоспроможності підприємства, передумови реалізації його потенціалу у налагодженні ділового співробітництва, можливість забезпечення економічних інтересів підприємства, а також його партнерів тощо. Забезпечення стійкості фінансового стану товариства виступає не лише необхідною умовою його ефективного функціонування на сучасному етапі, а створює засади розроблення планів та прогнозів розвитку на перспективу.

Вважаємо, що у процесі аналізу даних фінансової звітності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», зокрема, його балансу, доцільно провести такі його види цього аналізу:

а) горизонтальний, який передбачає порівняння окремих статей балансу товариства у динаміці, включаючи розрахунок відхилень значень звітного періоду від базового (попереднього періоду), та встановлення причин виникнення даних відхилень.

Завдяки цьому виду досліджень створюються передумови для виявлення тенденцій розвитку підприємства, а також перспективних результатів його фінансової діяльності;

б) вертикальний аналіз, завдяки якому виникає можливість вивчити наявну структуру активів підприємства у загальній сумі активів балансу. У ході цього з'ясовується склад ресурсів підприємства, джерел їх формування, що створює передумови для з'ясування загальної картини фінансового стану;

в) аналізування фінансового стану на основі обчислення відносних показників.

Результати горизонтального аналізу балансу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Дані горизонтального аналізу балансу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

Назва показника	2022 р.	2023 р.	Абсолютна зміна, тис. грн.	Відносна зміна, %
1. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	7,7	5,5	-2,2	-28,6
Первісна вартість	10,4	10,4	-	-
Накопичена амортизація	(2,7)	(4,9)	2,2	81,5
Основні засоби:	7 147,4	8 284,4	1137,0	15,9
первісна вартість	8 834,6	10 446,0	1611,4	18,2
знос	(1687,2)	(2 161,6)	474,4	28,1
Усього за розділом I	7 155,1	8 289,9	1134,8	15,9
II. Оборотні активи				
Запаси:	499,2	344,8	-154,4	-30,9
у тому числі готова продукція	487,6	343,5	-144,1	-29,6
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	175,8	476,1	-300,3	-1708,2
Інша поточна дебіторська заборгованість	350,8	747,5	396,7	113,1
Гроші та їх еквіваленти	2,7	14,6	11,9	4407,4
Інші оборотні активи	138,2	167,6	29,4	212,7
Усього за розділом II	1 166,7	1 750,6	583,9	50,0
Баланс	8 321,8	10 040,5	1718,7	20,7

На підставі даних, що є наведеними у табл. 2.3, приходимо до наступних висновків. Загальна вартість майна підприємства у 2023 році зросла на 1718,7 тис. грн., що складало 20,7%. Можна зазначити, що спостерігалось збільшення вартості наступних видів активів:

- необоротних активів – на 1134,8 тис. грн., що становило 15,9%;
- оборотних активів - на 583,9 тис. грн., що становило 50,0%.

Залишкова вартість основних засобів при цьому зросла на 1137,0 тис. грн., або на 15,9%; їх первісна вартість – на 1611,4 тис. грн., або на 18,2%; а вартість зносу – на 474,4 тис. грн., або на 28,1%.

У складі оборотних активів спостерігався спад вартості запасів (на 154,4 тис. грн., або на 30,9%) та дебіторської заборгованості за товари, продукцію, послуги. Зменшення величини останнього показника є позитивним, оскільки це відбулося на фоні збільшення обсягів реалізації продукції (робіт, послуг, товарів) і свідчить про зменшення обсягів коштів, які відволікаються з підприємства на тимчасове кредитування його покупців.

Поряд з цим спостерігалось падіння вартості таких видів оборотних активів:

- іншої поточної дебіторської заборгованості – 396,7 тис. грн., або на 113,1%;
- грошей та їх еквівалентів – на 11,9 тис. грн., або більше як у 5,4 рази;
- інших оборотних активів – на 29,4 тис. грн., або на 212,7%.

Дані вертикального аналізу бухгалтерського балансу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» за 2022-2023 роки наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 - Дані вертикального аналізу балансу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» за 2022-2023 роки (%)

Назва показника	2022 р.	2023 р.	Абсолютна зміна
1	2	3	4
1. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	0,09	0,05	-0,04
Первісна вартість	0,11	0,10	-0,01
Накопичена амортизація	(0,02)	(0,05)	0,03

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4
Основні засоби:	85,9	82,45	-3,5
первісна вартість	106,1	104,0	-2,2
знос	(20,3)	(21,3)	1,2
Усього за розділом I	86,0	82,6	-3,4
II. Оборотні активи			
Запаси:	6,0	3,4	-2,6
у тому числі готова продукція	5,9	3,4	-2,5
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2,1	4,5	2,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	4,2	7,4	3,2
Гроші та їх еквіваленти	0,03	0,15	0,12
Інші оборотні активи	1,67	1,95	0,28
Усього за розділом II	14,0	17,4	3,4
Баланс	100,0	100,0	-

За даними таблиці 2.4, у якій наведено результати проведеного нами вертикального аналізу балансу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» за 2022-2023 роки, бачимо, що необоротні активи займали переважаючу частку активів товариства, яка у 2023 році зменшилася на 3,4% та становила 82,6%. Падіння суми необоротних активів в основному було зумовлено падінням вартості основних засобів (на 3,5%).

Частка оборотних активів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2022 році відповідно зросла на 3,4 відсотки. При цьому слід зауважити, що зменшення частки у загальній структурі було характерне лише для запасів, у тому числі готової продукції, а по інших видах оборотних активів спостерігався приріст.

Як ми уже зазначали, у процесі аналізу фінансового стану використовується розрахунок низки відносних показників.

Зокрема, показники ліквідності дозволяють описати, а також проаналізувати здатність товариства відповідати за своїми поточними зобов'язаннями. У процесі розрахунку даних показників проводиться співставлення суми оборотних коштів та обсягів короткострокової кредиторської заборгованості.

У межах групи показників ліквідності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» нами було обчислено наступні коефіцієнти, що відображені у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники ліквідності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» за 2022-2023 роки

Назва показника	Нормативне значення	2022 р.	2023 р.	Абсолютна зміна	Відносна зміна, %
Коефіцієнт покриття	2-2,5	0,54	0,87	0,33	61,1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1-1,5	0,25	0,61	0,36	144,0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,001	0,007	0,006	600,0
Чистий оборотний капітал (тис. грн.)	-	-979,0	-271,6	707,4	72,2
Співвідношення між короткостроковою дебіторською та кредиторською заборгованістю	1:1	0,42	1,41	0,99	235,7

- коефіцієнт покриття. Він обчислюється шляхом знаходження частки оборотних активів та поточних зобов'язань товариства, цей показник відображає достатність ресурсів підприємства, що здатні бути використаними для здійснення погашення його поточних зобов'язань. У 2022-2022 роках даний коефіцієнт

на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» не відповідав рекомендованому значенню (>2), проте мав позитивну динаміку у сторону зростання;

- коефіцієнт швидкої ліквідності, що розраховується шляхом обчислення відношення значень найбільш ліквідних оборотних засобів, що яких відносяться грошові засоби, їх еквіваленти, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, до поточних зобов'язань підприємства. Цей показник здатен відображати платіжні можливості товариства, якими воно володіє щодо виплати поточних зобов'язань при умові своєчасного проведення розрахунків підприємства із дебіторами. Дані табл. 2.2 показують, що для ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» коефіцієнт швидкої ліквідності перебував з межах, що є значно нижчими за нормативні (>1), і у 2023 році ще більше знизився;

- коефіцієнт абсолютної ліквідності, що знаходиться шляхом знаходження частки суми грошових засобів, а також їх еквівалентів та поточних фінансових інвестицій, до обсягу поточних зобов'язань товариства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає, яка частина боргів підприємства здатна бути сплачена негайно. За період 2022-2023 років коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» прий мав надзвичайно низькі значення, проте у 2022 році він дещо зріс, що є позитивним;

- чистий оборотний капітал, який розраховується шляхом обчислення різниці між оборотними активами підприємства і значенням його поточних зобов'язань. Протягом досліджуваного нами періоду на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» значення чистого оборотного капіталу були від'ємними, що є негативним і свідчить про говорить про нездатність товариства сплачувати його поточні зобов'язання за рахунок поточних активів.

Коефіцієнт термінової ліквідності, що виступає у якості індикатора кредитної політики ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», 2022 р. складав 0,42, що не відповідає рекомендованому співвідношенню і говорить про те, що товариство не кредитує своїх споживачів. У наступному 2023 р. цей коефіцієнт збільшився до 1,41, тобто дебіторська заборгованість товариства значно перевищувала його кредиторську заборгованість, що також суттєво перевищувало нормативне

значення.

Для оцінки ділової активності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» розглянемо дані табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Показники ділової активності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

Назва показника	2022 р.	2023 р.	Абсолютна зміна	Відносна зміна, %
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,2	4,3	2,1	95,4
Період оборотності оборотних активів (днів)	163,6	83,7	-79,9	-48,8
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	8,5	4,3	-4,2	-49,4
Період оборотності дебіторської заборгованості (днів)	42,4	83,7	41,3	97,4
Коефіцієнт оборотності запасів	4,5	14,8	10,3	228,9
Період обороту запасів (днів)	80,0	24,3	-55,7	-69,6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,5	5,9	2,4	68,6
Період обороту кредиторської заборгованості (днів)	102,9	61,0	-41,9	-40,7

Згідно даних, які відображає таблиця 2.6, коефіцієнт оборотності оборотних активів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2023 році значно зріс, що говорить про суттєве покращення їх використання. Період оборотності оборотних активів відповідно зменшився, що є позитивним.

Що стосується коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості то його значення скоротилася майже наполовину, що в основному було зумовлено значним зростанням середньорічного значення дебіторської заборгованості даного товариства у 2023 році. Зменшення кількості оборотів, які були зроблені дебіторською заборгованістю за рік з 8,5 до 4,3, призвело відповідно до збільшення періоду її оборотності з 42,4 днів до 83,7 днів.

Коефіцієнт оборотності запасів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2023 році дуже суттєво зріс - з 4,5 до 14,8, що є позитивним і було обумовлено в основному значним падінням середніх за рік запасів підприємства за вказаний період. Це, у свою чергу, призвело до скорочення часу обороту запасів даного товариства з 80,0 до 24,3 дня.

Зростання у 2023 році значення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» із 3,5 до 5,9 в основному було зумовлене суттєвим скороченням суми поточної кредиторської заборгованості підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

3.1 Заходи щодо нарощування економічного потенціалу підприємства шляхом оптимізації логістичних процесів із використанням сучасних інформаційних технологій

Забезпечення успішної діяльності у сфері своєчасного, повного виконання замовлень ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» на виробництво та поставку продукції даного товариства значною мірою залежить від того, наскільки швидко здійснюється просування товарів, які реалізуються даним товариством, у межах логістичного ланцюга, від виробників й постачальників до кінцевих споживачів. Слід зауважити, що це робить необхідним використання сучасніших інформаційно-комунікаційних технологій, що дасть змогу забезпечити високий рівень якості процесів на різних етапах. Зауважимо, що управління багатоміністратурними запасами ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» є досить трудомістким, вимагаючи аналізування великих обсягів інформації, тому може бути оптимізоване шляхом проведення його автоматизації.

Ураховуючи це, у діяльності даного товариства перспективним напрямом виступає використання автоматизації логістичних процесів як особливого системного підходу, що застосовується у процесах управління матеріальними, а також супутніми їм фінансовими й інформаційними потоками, що забезпечує прискорення фізичного розподілу ресурсів, мінімізацію загальних витрат у процесі постачання та збуту товарів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» із метою забезпечення, а також збереження необхідної кількості матеріалів, напівфабрикатів, продукції підприємства належної якості. Це сприятиме формуванню позитивного іміджу досліджуваного підприємства, максимально

повному й оперативному задоволенню потреб споживачів продукції та послуг товариства.

Формування ефективної логістичної діяльності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у сучасних умовах неможливо забезпечити без якісного інформаційного забезпечення. Адже товариство потребує достатньо повної, детальної та достовірної інформації щодо наявності запасів сировини й напівфабрикатів, готової продукції, товарів, які підлягають реалізації. тощо. Враховуючи це, необхідно забезпечити належну систему контролю за їх рухом на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР». Отже, забезпечення ефективного управління та координування рухом інформаційних потоків даного товариства у його зовнішньому, а також та внутрішньому середовищах, їх використання для здійсненні регулювання економічних процесів набувають особливого значення для даного підприємства.

Процес своєчасного, повного виконання замовлень споживачів на виробництво та забезпечення поставки продукції ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» робить необхідним впровадження у його роботу сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Завдяки цьому планується встановлення автентичності продуктів та їх ідентифікації на будь-яких ділянках ланцюга поставок.

Впровадження автоматизованої системи інвентаризації запасів допоможе ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» поглибити рівень диджиталізації даного підприємства, скоротити існуючі ризики, підвищити продуктивність роботи, зменшити зайві витрати і, як наслідок, досягнути збільшення прибутку товариства.

Слід зазначити, що рішення щодо впровадження автоматизованої системи управління запасами дасть змогу досягнути покращення організації й контролю складської діяльності, тим самим відкриваючи широкі можливості для бізнесу.

Впровадження автоматизації керування запасами передбачає використання певного програмного забезпечення, інформаційних технологій, які сприятимуть налагодженню керування складськими запасами, що відбувається у режимі

реального часу, при цьому мінімізуючи помилки та вкладені зусилля. Це відкриває для ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» наступні можливості:

- а) покращення процесу оброблення замовлень клієнтів, а також доставки продукції;
- б) оптимізацію управління закупівлями;
- в) налагодження системи керування даними у реальному часі;
- г) відстеження запасів.

Впровадження автоматизації управління запасами на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» може включати багато опцій. Серед найбільш поширеніших із них, які можуть бути використані товариством у процесі здійснення ним виробничих та збутових операцій – це:

- обробка отриманих замовлень;
- автоматизоване здійснення повторних замовлень;
- об'єднання кількох видів звітності в один загальний ланцюжок;
- забезпечення точного обліку наявності й переміщення запасів;
- повідомлення про факт відправлення товару.

Перевагою використання програмного забезпечення для потреб управління запасами є те, що це створить можливість бізнесу працювати більш ефективно. Зокрема, працівникам не потрібно буде здійснювати реєстрацію одиниць запасів вручну, здійснювати візуальну перевірку якості й кількості отриманого підприємством товару, адже це пов'язане із:

- ризиком можливих помило внаслідок дії людського фактора;
- великими витратами часу.

У складі запасів, що формуються на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», виділяється сировина як компонент, що може бути використаний для виробництва готової продукції, безпосередньо саму готову продукцію, а також товари, що підлягають збуту у процесі торгівельної діяльності даного товариства.

У складі управління запасами ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» виділяються 2 окремих підходи – це постійний і періодичний. Використання програм постійного контролю дозволяє здійснювати оновлення інформації щодо стану

запасів у режимі реального часу, що здійснюється шляхом використання штрих-кодів, а також спеціального обладнання, яке забезпечує сканування.

Основними сферами, у яких пропонується застосування штрих-кодування у системі управління запасами ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» - це здійснення приймання та видачі товарів через автоматизацію заповнення складських документів шляхом зчитування штрих-коду визначеного товару. Нанесення унікального штрих-коду, що несе у собі інформацію про виріб, здійснюється безпосередньо виробником чи на досліджуваному підприємстві з використанням спеціального принтера.

Застосування періодичного підходу полягає у здійсненні ручного підрахунку запасів, а також порівнянні їх кількості на початок та наприкінці визначеного періоду. У процесі вибору підходу необхідно враховувати особливості, якими вони відзначаються. Якщо реалізація постійного контролю робить необхідним забезпечити наявність для цього спеціального обладнання, а також закупівлю чи розробку відповідного програмного забезпечення, то у випадку періодичного контролю необхідно брати до уваги можливі помилки підрахунку, а також обмеження по критерію часу, протягом якого буде забезпечено збирання точної інформації.

Серед нових способів управління запасами, які доцільно розглянути ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», пропонуємо здійснити використання штрих-кодів, які наносяться на товар, або радіочастотної ідентифікації (RFID). Обидва ці інструменти потенційно здатні допомогти товариству ефективно удосконалити управління запасами, що здійснюється у реальному часі.

Штрих-код є зображенням, яке доступне для зчитування за допомогою використання спеціальних сканерів, яке дозволяє забезпечити оперативне оброблення даних інвентаризації. При цьому відсутній ручний підрахунок, а також велика кількість документів. Використання такого способу автоматизації запасів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» значно спростить процес складського обліку, а також зведе до мінімуму помилки працівників.

Застосування методу радіочастотної ідентифікації передбачає здійснення запису важливих даних, що характеризують певний продукт, на спеціальних

смарт-етикетках. Така ідентифікація може бути виконана і за межами даного товариства, а радіочастотні мітки здатні використовуватися повторно, на відміну від штрих-коду.

Впровадження на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» вище зазначених рішень здатне покращити роботу складського господарства, значно підвищити продуктивність його роботи, а також ефективно налагодити складські процеси, тим самим значно спрощуючи процес управління запасами.

Впровадження автоматизованої системи управління запасами є одним з найважливіших елементів диджиталізації усього підприємства. Воно виступає вже не у ролі додаткової функції, а нагальної необхідності, що буде сприяти зміцненню конкурентоспроможності компанії на ринку, підвищенню ефективності її роботи.

Здійснення успішної диджиталізації передбачає використання комбінації двох таких важливих аспектів як забезпечення переведення усіх наявних активів у цифровий формат, а також застосування спеціального програмного забезпечення, яке дозволить здійснити диджиталізацію визначених процесів товариства. Реалізація цифрової трансформації передбачає здійснення серії загальних змін, що відбуваються у межах компанії, і призводять до підвищення її прибутковості.

Розроблення індивідуальної системи управління запасами ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» може розглядатися як перший крок на шляху автоматизації бізнесу. Використання такого інструменту, що планується створити безпосередньо під потреби досліджуваного товариства, його бізнес-процеси, сприятиме поступовому переходу на використання цифрового підходу, органічно при цьому вписуючись в операційну діяльність ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».

Ефективна логістична діяльність досліджуваного підприємства у сучасних умовах є неможливою без використання якісного інформаційного забезпечення. Діяльність ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» вимагає наявності детальної й достовірної інформація щодо наявності та стану запасів, забезпечення належного контролю за їхнім рухом. Ураховуючи це, робимо висновок про те, що організація

ефективного управління інформаційними потоками підприємства, а також їх координування в зовнішньому й внутрішньому середовищі, дієве їх використання у процесі регулювання економічних процесів товариства набувають особливого значення.

Створення передумов для успішної діяльності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» суттєво залежить від швидкості, з якою здійснюється просування приданих підприємством товарів та сировини у межах логістичного ланцюга. Отже, у діяльності даного товариства перспективним є використання системного підходу, який охоплюватиме управління не лише матеріальними, а й супутніми їм інформаційними та фінансовими потоками, що дасть можливість прискорити фізичний розподіл ресурсів, мінімізувати загальні витрати, що пов'язані із здійсненням постачання, виробництва, а також збуту продукції, максимально своєчасного та повного задоволення потреб споживачів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».

Здійснення заходів щодо оптимізації управління товаропотоками на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», яке планується реалізовувати на основі використання сучасних інформаційних технологій, передбачатиме придбання необхідних технічних засобів та програмного забезпечення, а також меблів для оснащення робочого місця. Прогнозовані витрати ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» на здійснення заходів щодо оптимізації логістичних процесів на даному підприємстві наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Прогнозовані капітальні витрати ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» на здійснення заходів щодо оптимізації логістичних процесів

Вид витрат	Сума, тис. грн.
Комп'ютер	12,2
Монітор	6,8
Лазарний принтер	7,2
Програмне забезпечення	18,7
Офісні меблі	9,4
Сканер для зчитування штрих-кодів	2,5
Всього капітальних витрат	56,8

Отже, прогнозовані капітальні витрати ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» на здійснення заходів щодо оптимізації логістичних процесів, що планується реалізувати на основі використанням сучасних інформаційних технологій, становитимуть 56,8 тис. грн.

Окрім капітальних витрат, слід також врахувати поточні витрати, що включатимуть додаткові виплати заробітної плати менеджеру (у розмірі 0,5 окладу – 6500 грн.), який буде здійснювати забезпечення логістичних процесів на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», а також нарахування на його заробітну плату, канцелярські витрати, витрати на електроенергію та інші поточні витрати (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Прогнозовані поточні витрати ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» на здійснення заходів щодо оптимізації логістичних процесів

Вид витрат	Сума, тис. грн.
Додаткові виплати заробітної плати працівнику	78,0
Нарахування на заробітну плату	17,2
Канцелярські витрати	3,2
Електроенергія	1,4
Інші поточні витрати	4,5
Всього поточних витрат	104,3

Отже, сума поточних витрат на реалізацію даного проєкту буде рівна 104,3 тис. грн. Тоді загальні витрати на реалізацію проєкту становитимуть:

$$56,8 + 104,3 = 161,1 \text{ тис. грн.}$$

Очікувані результати від автоматизації логістичних процесів на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» показані на рис. 3.1.

Рисунок 3.1 – Очікувані результати від автоматизації логістичних процесів на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

Отже, віддача від проєкту, яку планується отримати даним товариством від автоматизації його логістичних процесів, буде виявлятися у низці позитивних результатів від даного заходу.

Сума ефекту (E_a) від автоматизації логістичних процесів на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» може бути розрахована згідно такої формули:

$$E_a = P_a - Z_a, \quad (3.1)$$

де P_a – результат, який планується одержати у результаті впровадження заходів, що передбачають проведення оптимізації управління товаропотоками на даному товаристві;

За – витрати, необхідні для втілення пропонованих заходів, що передбачають автоматизацію логістичних процесів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР».

Очікувані результати від автоматизації логістичних процесів на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», що будуть знаходити своє вираження у скороченні затрат часу на здійснення логістичних операцій, підвищенні швидкості обробки логістичної інформації, скороченні кількості помилок, налагодженні дієвого моніторингу логістичних процесів, зростанні швидкості та якості доставки продукції споживачам та ін., як прогнозується, дадуть товариству змогу отримання додаткового чистого прибутку, розрахунок якого відображено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 - Прогнозовані річні фінансові результати ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» від автоматизації логістичних процесів

Стаття доходу	Сума, тис. грн.
Чистий дохід від реалізації продукції	625,4
Собівартість продукції	423,9
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	201,5
Податок на прибуток від звичайної діяльності	36,3
Чистий прибуток	165,2
Сума амортизації	26,1
Грошовий потік від проєкту	191,3

Як видно з табл. 3.3, від впровадження заходів щодо оптимізації логістичних процесів на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» очікується отримати річний грошовий потік 191,3 тис. грн.

Тоді сума річного економічного ефекту, який очікується отримати від реалізації даної пропозиції, буде дорівнювати:

$$E_a = 191,3 - 161,1 = 30,2 \text{ тис. грн.}$$

Отже, пропозиція щодо автоматизації логістичних процесів на даному підприємстві може бути впроваджена.

Знайдемо також коефіцієнт економічної ефективності запропонованих заходів, який визначається за формулою:

$$Eф.а. = Pa / Za, \quad (3.2)$$

де P_a – результат впровадження заходів щодо оптимізації управління логістичними процесами на ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»;

Z_a – витрати на реалізацію запропонованих заходів.

Прогнозовані економічні показники впровадження автоматизації логістичних процесів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» відображені у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 - Прогнозовані економічні показники впровадження автоматизації логістичних процесів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР»

Показники	Одиниця виміру	Значення показника
Загальні витрати проєкту	тис. грн.	161,1
Сума прогнозованого додаткового грошового потоку	тис. грн.	191,3
Економічний ефект	тис. грн.	30,2
Коефіцієнт економічної ефективності	-	1,19

Згідно даних табл. 3.9, прогнозовані економічні показники впровадження автоматизації логістичних процесів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» свідчать про доцільність впровадження запропонованих заходів, так як сума економічного ефекту становитиме 30,2 тис. грн., а коефіцієнт економічної ефективності - 1,19, що є прийнятними.

3.2 Пропозиції щодо використання Інтернет-технологій у сфері збуту товарів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» з метою збільшення його економічного потенціалу

Для забезпечення нарощування економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» пропонуємо удосконалити управління збутовою діяльністю даного підприємства на основі використання сучасних інтернет-технологій реклами, що буде відігравати роль перспективного напряму ефективного забезпечення маркетингових комунікацій цього товариства.

Слід зауважити, що Інтернет-реклама виступає одним з дуже дієвих інструментів маркетингу. Підприємство повинне опанувати методику користування середовищем, у якому здійснюється розміщення реклами, уміти правильно здійснювати підбирання контенту для реклами, ефективно визначати портрет цільової аудиторії, а також уміти приймати правильні управлінські рішення у сфері рекламної діяльності та аналізувати результати розміщення реклами.

Вибір кращого виду реклами, яким доцільно скористатися підприємству, залежить від особливостей ведення бізнесу, наявності певних обсягів попиту на товари, наявним у суб'єкта господарювання бюджетом, типом контенту, очікуваними результатами рекламних заходів.

Вважаємо, що ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» доцільно здійснювати використання Інтернет-реклами, оскільки вона у сучасних умовах забезпечує надзвичайно великі масштаби охоплення аудиторії.

Необхідно зауважити, що застосування Інтернет-реклами має низку значних переваг перед її іншими видами. Зокрема, до таких основних переваг можна віднести наведені на рис. 3.1.

Рисунок 3.2 - Основні переваги Інтернет-реклами для ТОВ
«ТЕХНО:ЦЕНТР»

Використання сучасних систем аналітики дозволяє сформувати чітке розуміння того, яке саме рекламне оголошення спрацювало краще, тобто принесло більші обсяги продажів, зростання кількості дзвінків та заявок.

Сучасний бізнес переважно працює за схемою, яка передбачає рекламу товарів, продукції, і лише потім її продаж. На ринку триває гостра боротьба за споживача, що вимагає від ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» організації реклами товарів так, щоб вони були потрібні споживачеві й були придбані ним.

Прогнозуємо, що завдяки розміщенню реклами в Інтернеті ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» зможе ефективно залучити до придбання своїх товарів велику

кількість споживачів. Слід враховувати, що мережа Інтернету, яка на сьогодні виступає основним джерелом інформації для значної кількості учасників ринку, дасть змогу оперативно поширити необхідну для них інформацію.

Для практичного забезпечення позитивних результатів рекламної кампанії ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», яка буде здійснюватися здійснювати за допомогою мережі Інтернет, необхідно використати системний підхід. Ним передбачається необхідність формулювання цілей, проведення вибору методів, та засобів реклами, її оцінювання за критерієм ефективності, дослідження отриманих результатів, а також виробленням пропозицій щодо покращення рекламних кампаній підприємства на майбутній період.

На початку планування заходів, які буде включати рекламна кампанія ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», необхідно з'ясувати її мету, а також поставлені завдання. Застосування різних підходів при здійсненні вибору форм впливу на аудиторію, конкретних видів рекламних інструментів загалом буде залежати від тих завдань, досягнення яких висувається у ході рекламної кампанії.

Слід зауважити, що цілі рекламної кампанії з використанням Інтернет будуть містити наступні: забезпечення формування позитивного іміджу фірми, асортименту її продукції, донесення інформації до потенційних споживачів щодо переваг товарів та послуг фірми, вибір нових каналів просування товарів, а також стимулювання збуту товарів (послуг) тощо. Завданнями рекламної кампанії ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» є залучення додаткових клієнтів та відповідно зростання обсягів реалізації, забезпечення зворотного зв'язку з покупцями тощо.

Зауважимо, що дієве управління збутовими процесами, втілене із застосуванням Інтернет-технологій, робить необхідним оцінювання рівня ефективності рекламних заходів, які були здійснені. Необхідно враховувати те, що ефективність рекламної діяльності, яка реалізується через Інтернет, перебуває у залежності від тільки від якості самої реклами, її різноманітних характеристик, а також від великої кількості чинників, на які підприємство може впливати або не може чинити свою дію (особливості економічної ситуації у країні, рівень купівельної спроможності покупців товарів (послуг) підприємства,

цінової ситуації на ринку, рівня кваліфікації персоналу, наявності для потенційних споживачів можливостей доступу до мережі Інтернет та ін.).

Слід зауважити, що отримання ефекту від рекламних заходів може бути відчутним не одразу, а лише через деякий період, та знаходити своє вираження в досягненні економічної ефективності та налагодження дієвих комунікацій. При цьому комунікативна ефективність визначається тим ступенем, який має комунікативний вплив, що реалізується на цільову аудиторію за допомогою рекламного повідомлення. Важливим є також формування образу фірми, її товарів, який формується у потенційних споживачів, ступінь запам'ятовуваності реклами.

Для налагодження ефективної рекламної кампанії спочатку необхідно визначити затрати на її здійснення. Кошторис витрат, пов'язаних із створенням Інтернет-сайту ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР», а також підтриманням його діяльності, наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Кошторис витрат на створення Інтернет-сайту ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» та підтримання його діяльності

Найменування показника	Вартість, тис. грн.
1. Створення та дизайн web-сторінки	8,2
2. Оренда домену	0,4
3. Хостинг	4,2
4. Розроблення сайту	8,7
5. Підтримання та просування сайту	9,1
Загальна сума	30,6

Звідси випливає, що сума витрат на створення Інтернет-сайту ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» та підтримання його діяльності становитиме 23 тис. грн.

Прогнозовані фінансові результати, які будуть одержані товариством від проектних рішень у сфері проведення Інтернет-реклами, наведені у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Прогнозовані фінансові результати ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» від використання Інтернет-технологій у сфері збуту товарів

Показники	Сума (тис. грн.)
Приріст чистого доходу від реалізації продукції	313,1
Повна собівартість реалізованої продукції	211,7
Прибуток до оподаткування	101,4
Податок на прибуток	18,3
Чистий прибуток	83,1

З табл. 3.6 видно, що прогнозовані фінансові результати прогнозовані фінансові результати ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» від використання Інтернет-технологій у сфері збуту товарів становитимуть 83,1 тис. грн.

Розрахунок показника економічного ефекту та ефективності проєктних рішень товариства, що передбачають використання Інтернет-технологій у сфері збуту товарів, подано у табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Прогнозовані економічні показники «ТЕХНО:ЦЕНТР» від використання Інтернет-технологій у сфері збуту товарів

Вхідні дані	Значення
Прогнозований приріст чистого прибутку від реалізації товарів (тис. грн.)	83,1
Витрати проєкту (тис. грн.)	30,6
Економічний ефект (тис. грн.)	52,5
Значення показника економічної ефективності проєкту	2,7

Отже, прогнозований приріст чистого прибутку від реалізації товарів з використанням Інтернет-технологій складатиме 83,1 тис. грн., економічний

ефект становитиме 52,5 тис. грн., значення показника економічної ефективності проєкту - 2,7, що говорить про доцільність впровадження товариством даного проєкту. Застосування Інтернет-реклами, отже, може суттєво покращити ефективність просування товарів у сучасних умовах ринку, а це сприятиме зростанню економічного потенціалу досліджуваного підприємства.

РОЗДІЛ 4

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1 Значення адаптації в трудовому процесі

Адаптація полягає у пристосуванні працівників до умов зовнішнього і внутрішнього середовища. Термін «адаптація» досить поширений і застосовується в різних галузях науки. В соціології і психології виділяють соціальну й виробничу адаптацію. Певною мірою ці два види адаптації перетинаються один з одним, але кожен із них має самостійну сферу: соціальна діяльність не замикається на виробництві, а виробнича - включає технічні, біологічні та соціальні аспекти.

Причини зміни умов трудової діяльності різноманітні: освоєння нового місця роботи, перехід в інший підрозділ, на нову посаду, впровадження нових форм організації праці, оплати, нової технології. Тому кожна з цих змін вимагає відповідної поведінки людини. Адаптація - це взаємне пристосування працівника і умов організації, що базується на поступовому освоєнні нових професійних, соціальних та організаційних умов праці.

Процес трудової адаптації працівника та організації буде більш успішним, коли норми і цінності колективу стануть нормами і цінностями окремого працівника і чим швидше він прийме і визначить свою соціальну роль у колективі.

Виділяють два напрямки адаптації:

- первинний, тобто пристосування молодих співробітників, які не мають досвіду професійної роботи (випускники середніх та вищих навчальних закладів);

- вторинний, тобто пристосування працівників при переході на нові робочі місця, посади, об'єкти. В умовах ринку зростає роль вторинної адаптації.

Виробничу адаптацію, як складне явище, доцільно розглядати з різних позицій, виділяючи психофізіологічну, професійну, соціально-психологічну та організаційну її сторони. Кожна із них має свій об'єкт, свої цільові завдання, показники ефективності.

Психофізіологічна адаптація - пристосування людини до нових фізичних і психологічних навантажень, фізіологічних умов праці.

Об'єктом психофізіологічної адаптації є умови праці, які визначаються як комплекс факторів виробничого середовища, що суттєво впливають на самопочуття, настрої, працездатність працівника, а при тривалій їх дії - на стан здоров'я, що виражаються динамікою захворювань, травматизму та втотою.

Професійна адаптація - повне і успішне оволодіння новою професією, тобто звикання, пристосування до змісту й характеру праці, її умов і організації.

Міра відповідності суб'єктивних і об'єктивних моментів професійної адаптації значною мірою визначається тим, як робоче місце відповідає соціально-професійній орієнтації працівника.

Соціально-психологічна адаптація - це пристосування людини до виробничої діяльності, до нового колективу, його традицій і неписаних норм, до стилю роботи керівників. Вона ніби включає працівника в колектив як рівноправного, якого прийняли всі його члени.

Виробничий колектив, як суб'єктивний фактор виробничого середовища, має складну структуру: формальну і неформальну. Працівникові властива потреба влитись в колектив.

Соціологи виділяють декілька етапів соціально-психологічної адаптації, які відрізняються мірою пристосування особистості до колективу.

Початковий етап - зовнішня переорієнтація, коли працівник не визнає ціннісних орієнтацій даного колективу.

Другий етап - особистість і колектив взаємно визнають систему еталонів поведінки один одного, але не змінюють своїх позицій.

Третій етап - особистість приймає систему цінностей колективу, який теж під її впливом змінює свою систему цінностей.

Четвертий етап - це заключна форма адаптації. Коли особистість повністю внутрішньо приймає ціннісні орієнтації, норми колективу та цілком перебудовує свою психологію і поведінку.

Останній етап, не зовсім бажаний, бо на цьому етапі особистість розчиняється в колективі, втрачає частину своєї цілісності.

Організаційна адаптація - засвоєння ролі та організаційного статусу робочого місця і підрозділу в загальній організаційній структурі, а також розуміння особливостей організаційного та економічного механізму управління підприємством.

У вирішенні кадрових проблем в організації важливе значення мають всі різновиди виробничої адаптації. Так, при формуванні колективу потрібно враховувати, що плинність кадрів або їх закріплення у більшості випадків залежить від результатів адаптації.

Успішність адаптації залежить від цілого ряду умов, головними із яких є:

- якісний рівень роботи з питань профорієнтації потенційних працівників;
- об'єктивність лілової оцінки персоналу (як при відборі, так і в процесі трудової адаптації);
- престиж і привабливість професії, роботи за спеціальністю в цій організації;
- особливості організації праці, які б реалізували мотиваційні настанови працівника;
- гнучкість системи навчання персоналу на підприємстві;
- особливості соціально-психологічного клімату, що склався в колективі;
- особисті якості працівника, який проходить адаптацію, пов'язані з його віком, сімейним становищем, характером.

Ключовою умовою успішного проведення адаптації є розробка організаційного механізму управління цим процесом. Відсутність такого механізму для вітчизняних організацій є однією з основних причин декларативності управління адаптацією і плакатним проголошенням її необхідності.

Успішність адаптації залежить від характеру виробництва, його середовища та самого працівника. Чим це середовище складніше, більше

відрізняється від звичайного на попередньому місці роботи, тим важче проходить процес адаптації.

Адаптація як процес характеризується певною тривалістю і, звичайно, має початок і кінець. З організаційної точки зору виділяють декілька періодів адаптації. Перш за все, це період ознайомлення - тривалість один місяць. За цей час працівник може продемонструвати свої можливості, бажання, витримку.

Другий період - оцінюючий, тривалістю до одного року, коли досягається сумісність з колективом. На третьому періоді проходить поступова інтеграція в організацію. Важливу роль в ефективній адаптації нових працівників відіграє керівник, який проводить попередню розмову з працівниками, щоб вони добре зустріли нового співробітника, призначає опікуна, вивчає стан матеріальних умов праці. Протягом першого тижня бажано, щоб керівник щоденно зустрічався з новим співробітником, цікавився його успіхом, труднощами. Це дозволить керівнику протягом місяця дізнатися про сильні та слабкі сторони нового працівника, взаємовідносини в колективі, його зовнішній вигляд.

Крім адаптації людини до робочого місця, доцільна й адаптація роботи до людини. Це передбачає: організацію робочих місць відповідно до вимог ергономіки; гнучке регулювання ритму і тривалості робочого часу; побудову структури організації (підрозділу) і розподілу трудових функцій та конкретних завдань з урахуванням здібностей і особливостей характеру працівників; індивідуалізації системи мотивації [20].

4.2 Долікарська допомога при ранах

Швидке та правильне надання медичної допомоги – це вирішальний фактор для порятунку життя та запобігання ускладненням. Однак багато людей не знайомі з основами першої допомоги при пораненнях і виявляються безпорадними та переляканими перед такими ситуаціями. Важливо дотримуватися рекомендацій щодо надання першої допомоги, щоб мінімізувати ризик ускладнень.

Рана – це пошкодження шкірного покриву, м'яких тканин та судин через зовнішній вплив. У важких випадках ушкоджуються кістки та внутрішні органи. Поранення можуть бути різними – типи залежать від виду та місця ураження. Класифікація досить велика, проте в основному розрізняють такі типи:

- за типом зброї, що ранить, - колоті, різані, колото-різані, рвані, рубані, забиття, отруєні, укушені, вогнепальні рани;
- за проникненням у порожнину тіла – поверхневі, глибокі, проникаючі у порожнину і органи; також виділяють наскрізні, сліпі, дотичні;
- на вигляд пошкоджених тканин – поранення шкіри, підшкірної клітковини, м'язів, сухожилів, внутрішніх органів;
- за ступенем забруднень – асептичні, інфіковані, гнійні, контаміновані;
- за кількістю – одиночні, множинні, комбіновані.

Рани можуть бути отримані в побутових умовах, через нещасний випадок або на полі бою.

У кожного виду поранення свої особливості, які потребують правильного надання медичної допомоги. Однак у будь-якому випадку діяти необхідно швидко, ефективно та безпечно.

Поранення голови можуть бути серйозними і потребують особливої уваги. При пораненнях голови необхідно:

1. Зупинити кровотечу. Потрібно використати стерильну пов'язку або чисту тканину, щоб зупинити кровотечу, уникати натискання на рану.
2. Зберегти шию та голову від додаткових травм. Якщо є підозра на пошкодження шиї або хребта, не потрібно рухати постраждалого і не намагатися піднімати голову.
3. Якщо брудна рана, треба промити її невеликою кількістю прохолодної води. При цьому можна використовувати безспиртові антисептики, такі як хлоргексидин або повідон-йод. Якщо рана маленька та неглибока, можна покрити її стерильним пластиром або пов'язкою. Якщо рана глибока, широка або вимагає професійного втручання, не потрібно намагатися закривати її самостійно.

4. Потрібно заспокоїти постраждалого, підтримати.

5. Оцінити стан потерпілого, уважно спостерігати за ознаками серйозних ушкоджень – судоми, порушення свідомості, утруднене дихання, блювання. Обов'язково стежити за станом потерпілого до прибуття медичної допомоги.

Поранення грудної клітки – серйозна травма, яка призводить до пошкодження стінок грудної клітки та можливо тканини легень та бронхів, великих судин та серця, пошкодження органів черевної порожнини. Ознаки такого поранення – наявність рани та кровотечі з неї, утруднене дихання, звук всмоктування повітря при кожному вдиху, можливе кровохаркання.

Якщо на рані є кров, потрібно використовувати медичні рукавички. Для закриття рани потрібно взяти стерильні перев'язувальні матеріали або чисту тканину, щоб зупинити кровотечу. Зафіксувати пов'язку плівкою або іншим матеріалом, що не пропускає повітря, а потім заклеїти лейкопластирем. Якщо отвір кульовий, перевірте, чи немає іншого отвору на спині. У разі його наявності накласти пов'язку і туди. Якщо у постраждалого є труднощі з диханням або задишка, потрібно допомогти йому сісти у зручне положення, щоб дихати повільно та глибоко. Якщо дихання зупинилося, негайно почати серцево-легеневу реанімацію. Якщо є підозра на перелом ребер або інші пошкодження грудної клітки, треба допомогти потерпілому обмежити рухи та зменшити біль.

Треба також допомогти пораненому зберігати спокій. Якщо поблизу є тепла ковдра, накрити людину, щоб запобігти охолодженню організму. Не переміщувати потерпілого без необхідності, особливо якщо є підозра на пошкодження хребта або спинного мозку.

При поріненнях живота, потрібно негайно викликати медичну допомогу, надайте першу допомогу, щоб мінімізувати ризик ускладнень та врятувати життя потерпілого. Якщо в рані видно будь-який предмет, потрібно залишити його на місці, щоб уникнути додаткового пошкодження. Також не вправляйте органи у разі їх випадання. Потерпілий повинен зайняти положення, яке максимально знижує навантаження на органи. Рекомендується сидіти або лежати на спині з підкладеними під коліна подушками. Не пропонувати потерпілому їжу чи питво.

Якщо потрібне хірургічне втручання, їжа або рідина в шлунку може стати перешкодою. Потрібно накласти стерильне полотно. Якщо його немає, використовувати чисту суху тканину, бажано зафіксувати її пластиром.

При отриманні поранення ока в першу чергу огляньте місце травми. Якщо в оці є сторонні предмети, не видаляйте їх самостійно. Також намагайтеся не торкатися місця травми. Якщо необхідно промити око, робіть це чистою водою або розчином 0.9% натрію хлориду. Не наносите ніяких кремів або мазей.

У разі проколу або порізу ока зробіть захисний щиток, наприклад, з паперового стаканчика. Їм слід прикрити око, але не в жодному разі не тиснути на нього. Для запобігання подальшій травматизації рекомендується закривати пов'язкою обидва ока для мінімізації їх руху. Потерпілого слід негайно доставити до найближчого медичного закладу.

Кровотеча – це небезпечний стан, що супроводжується виходом крові із судин. Насамперед необхідно зупинити кровотечу, а у разі незначних кровотеч - запобігти попаданню інфекції в рану. Також важливо викликати медиків та підтримати постраждалого до їхнього приїзду. Ось як треба діяти:

Якщо є можливість, надягти рукавички або використовувати будь-який інший непроникний бар'єр. Використовувати чисту тканину або бинт, щоб притиснути рану і зупинити кровотечу. Тиснути прямо на рану рукою. При кровотечі з рани кінцівки та з можливістю її чіткої візуалізації: здійснити максимально можливий тиск на рану руками; накласти пов'язку, що тисне та оцінити її ефективність.

Якщо кровотеча зупинилась: заспокоїти постраждалого; здійснити виклик екстреної медичної допомоги та дотримуватись вказівок диспетчера прийому виклику; якщо кровотеча не зупинилась, накласти кровоспинний джгут, а після цього оцінити його ефективність:

При кровотечі з рани кінцівки без можливості її чіткої візуалізації:

- а) накласти кровоспинний джгут максимально високо на кінцівку;
- б) заспокоїти постраждалого та пояснити подальші дії;
- в) розрізати одяг на кінцівці, якщо можливо;

г) оцінити ефективність накладання кровоспинного джгута.

Якщо кровотеча зупинена, записати точний час накладання кровоспинного джгута безпосередньо на кровоспинному джгуті або іншому видимому місці [24].

ВИСНОВКИ

ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» здійснює такі основні види діяльності як проведення механічного оброблення металевих виробів, виготовлення інших готових металевих виробів, здійснення ремонту й технічного обслуговування металевих виробів, проведення монтажу водопровідних мереж, систем кондиціонування й опалення тощо.

У 2023 році до рівня 2022 року чистий дохід ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» від реалізації продукції зріс на 1795,8 тис. грн., тобто на 40,2%. Собівартість

реалізованої продукції при цьому знизилася на 322,0 тис. грн., тобто на 20,9%. Середньорічна сума сукупного капіталу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2023 році збільшилася на 1147,5 тис. грн., тобто на 14,3%, а власного капіталу – теж зросла, причому приріст складав 1779,4 тис. грн., тобто на 33,5%. Чистий прибуток товариства у 2023 р. до рівня 2022 р. збільшився на 125,7 тис. грн., тобто на 7,3%.

Результати проведеного аналізу показників рентабельності загалом засвідчують прибутковість діяльності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» у 2022-2023 роках, а також ефективне використання його ресурсної бази, хоча протягом останнього минулого року більшість показників рентабельності зазнали падіння їх значень.

Загальна вартість майна підприємства у 2023 році зросла на 1718,7 тис. грн., що складало 20,7%.

Дослідження показників ділової активності ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» показало, що коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2023 році значно зріс, що говорить про суттєве покращення їх використання. Період оборотності оборотних активів відповідно зменшився, що є позитивним. Також спостерігалось значне збільшення коефіцієнтів оборотності запасів та кредиторської заборгованості, у той час як коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості значно знизився. Загалом можемо зробити висновок про покращення використання оборотних активів товариства.

Процес своєчасного, повного виконання замовлень споживачів на виробництво та забезпечення поставки продукції ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» робить необхідним впровадження у його роботу сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Тому пропонуємо здійснити впровадження на даному підприємстві автоматизованої системи управління запасами, що дасть змогу досягнути покращення організації й контролю складської діяльності, тим самим відкриваючи можливості для розвитку бізнесу та зміцненню економічного потенціалу. Прогнозовані капітальні витрати ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» на здійснення заходів щодо оптимізації логістичних процесів на підприємстві становитимуть 56,8 тис. грн. Сума поточних витрат на реалізацію даного проекту становитиме 104,3 тис. грн. Прогнозовані економічні показники впровадження

автоматизації логістичних процесів ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» свідчать про доцільність впровадження запропонованих заходів, так як сума економічного ефекту становитиме 30,2 тис. грн., а коефіцієнт економічної ефективності- 1,19, що є прийнятним.

Для забезпечення нарощування економічного потенціалу ТОВ «ТЕХНО:ЦЕНТР» також пропонуємо удосконалити управління збутовою діяльністю даного підприємства на основі використання сучасних інтернет-технологій реклами, що буде відігравати роль перспективного напряму ефективного забезпечення маркетингових комунікацій цього товариства.

Прогнозований приріст чистого прибутку від реалізації товарів з використанням Інтернет-технологій складатиме 83,1 тис. грн., економічний ефект становитиме 52,5 тис. грн., значення показника економічної ефективності проекту - 2,7, що говорить про доцільність впровадження товариством даного проекту. Застосування Інтернет-реклами, отже, може суттєво покращити ефективність просування товарів у сучасних умовах ринку, а це сприятиме зростанню економічного потенціалу досліджуваного підприємства.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ажаман І.А., Жидков О.І. Теоретичне обґрунтування сутності та властивостей потенціалу підприємства. *Економіка та держава*. 2018. №2. С. 22—26.
2. Турило А.А. Потенціал підприємства: сутність та методологічні підходи до визначення. *Економічний вісник*. 2014. № 3. С. 65-71.
3. Квасницька Р.С., Тарасюк М.В. Структуризація потенціалу підприємств. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 1. С. 73-82.
4. Коваль Л. В. Економічний потенціал підприємства: сутність та структура. URL: <https://ena.lpnu.ua/items/3ee63b6e-0c1a-40a9-b56a-73decaab13dd>

5. Ареф'єва О. В., Мізюк С. Г., Ращепкін М. Д. Особливості формування економічного потенціалу підприємств із позицій економічної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 22. Частина 1. С. 5-9.
6. Титикало В.С. Складові економічного потенціалу підприємств машинобудування в системі змінно-адаптивних економічних інтересів. *Економічний вісник*. 2022. №2. С. 179-187.
7. Ажаман І.А., Дога В.С., Жидков О.І. Економічний потенціал будівельного підприємства — сутність та підходи до визначення. *Економіка та управління: сучасний стан і перспективи розвитку*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса: ОДАБА, 2017. С. 283—286.
8. Васьківська К. В., Лозінська Л. Д., Галімуков Ю. О. Економічний потенціал підприємства в умовах змін: суть та характерні особливості. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7858>
9. Гудзь Ю.Ф. Стратегія формування та розвитку економічного потенціалу переробних підприємств АПК : автореф. ... дис. докт. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2019. 44 с.
10. Богма О. С., В'ялець О. В., Верчак А. О. Оцінка економічного потенціалу підприємств торгівлі. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2022. №4. С. 43-49. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/1107>
11. Мартиновський В. С., Кравець В. Г. Методичні підходи до оцінки економічного потенціалу підприємств. *Економіка харчової промисловості*. 2015. № 3. С. 49–54.
12. Вакульчик О. М., Книшек О. О., Петросян А. М. Інтегральна оцінка фінансового стану суб'єктів господарювання під час отримання статусу уповноваженого економічного оператора. *Вісник АМСУ*. Серія: „Економіка”. 2014. № 1 (51). С. 98–105.
13. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. 2015. № 10. С. 52–58.

14. Маслак О. І., Безручко О. Управління економічним потенціалом підприємства на різних стадіях його життєвого циклу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2014. № 1. С. 201-212.
15. Галушак О., Галушак М., Машлій Г. Цифровізація в Україні: еволюційні перетворення. *Галицький економічний вісник*. 2023. Том 81. № 2. С. 155-163. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/41209>
16. Галушак М., Галушак О., Машлій Г. Електронна Україна в цифровому світі. *Галицький економічний вісник*. Т. : ТНТУ, 2023. Том 85. № 6. С. 174–182. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.06.174
17. Ареф'єва О. В., Вовк О.М, Кириченко А. І. Формування механізму нарощування ефективності використання резервів розвитку потенціалу підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. №25. С. 310-317.
18. Штангрет А. М., Безпалько І.Р. Безпекові аспекти в управлінні підприємствами високотехнологічного сектору економіки в умовах неоіндустріальної модернізації. *Агросвіт*. 2020. №10. С. 11-15.
19. Пілецька С. Т., Ткаченко Є. В. Інноваційний потенціал підприємства в системі антикризового управління. *Облік і фінанси*. 2020. №1 (87). С. 178-184.
20. Дикань В. Л., Заєць Г.П. Організаційно-економічне забезпечення ефективної діяльності підприємств: логістичний підхід. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. №65. С. 9-18.
21. Галушак О.Я., Галушак М.П. Оцінювання ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. Соціально-економічні проблеми і держава: збірник наукових праць. 2009. №1 (2). С.47-57.
22. Ареф'єва О.В., Запорожець Т.С. Підхід до формування конкурентоспроможності господарського потенціалу підприємств. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2012. № 35. Т. 1. С. 30-34.
23. Прохорова В.В., Тарасюк Д.С. Формування економічного потенціалу підприємства: теоретичний аспект. Економіка та управління підприємствами. *Економіка і регіон*. 2015. № 4(53). С. 35-39.
24. Кужда Т.І., Галушак М.П., Галушак О.Я. Оцінювання факторів інноваційного

розвитку підприємств за допомогою кореляційно-регресійного підходу. Вісник Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія Економіка. 2007. Випуск 21. С 160-165.

25. Halushchak O., Halushchak M. Some aspects of the organizing of administrative management in organizations. Соціально-економічні проблеми і держава. 2015. Вип. 1 (12). С. 230-238. URL : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2015/15hoyuvo.pdf>

ДОДАТКИ